

Қазақстан Республикасының білім және ғылым министрлігі

Қарағанды мемлекеттік техникалық университеті

БЕКІТЕМІН

Ғылыми кеңес Төрағасы,

ҚарМТУ Ректорі

_____ **Ғазалиев А.М.**

«___» _____ **2015 ж.**

**СТУДЕНТКЕ АРНАЛҒАН ПӘН БОЙЫНША ОҚЫТУ
БАҒДАРЛАМАСЫ (SYLLABUS)**

IG (I) 1201 «Инженерлік графика I» пәні

5B042100 «Дизайн» мамандығы

ІКМ 4 «Инженерлі-композициялы моделдеу» модулі

Сәулет және құрылыс факультеті

«Дәнекерлеу және құю өндірісі» кафедрасы

АЛҒЫ СӨЗ

Студентке арналған пән бойынша оқыту бағдарламасы (syllabus) әзірленеді:

Д және ҚӨ кафедрасының аға оқытушысы

Б. И. Абиьгазин

Д және ҚӨ кафедрасының аға оқытушысы

А.О. Касылкасова

«Дәнекерлеу және құю өндірісі» кафедрасының мәжілісінде қаралған

« ____ » _____ 2015 ж. № ____ хаттама

Каф. меңгерушісі _____ Бартенев И.А. « ____ » _____ 2015 ж.

Машина жасау факультетінің оқу - әдістемелік кеңесінде бекітілген

« ____ » _____ 2015 ж. № ____ хаттама

Төрағасы _____ Бұзауова Т. М. « ____ » _____ 2015 ж.

«Сәулет және дизайн» кафедрасымен келісілген

Каф.меңгерушісі _____ Танирбергенова А.А. « ____ » _____ 2015ж.

Оқытушы туралы мәліметтер және байланыс ақпарат

Абильгазин Бүркіт Иранович, Д және ҚӨ кафедрасының аға оқытушысы,
Касылкасова Айман Ошакбаевна, Д және ҚӨ кафедрасының оқытушысы,

«Дәнекерлеу және құю өндірісі» кафедрасы ҚарМТУ-дың бірінші оқу ғимаратында (Қарағанды, Б.Бульвары 56), 304 - дәрісханада орналасқан. СГ мен ИГ циклы бірінші оқу ғимаратында, 431-дәрісханада орналасқан, байланыс телефоны 56-59-32 қосымша 1153.

1.2 Пәннің еңбек сыйымдылығы

Семестр	Кредиттер саны	Кредиттер саны ECTS	Сабақтардың түрі					СӨЖ сағаттар саны	Жалпы сағаттар саны	Бақылау түрі
			Қосылған сағаттар саны			ОСӨЖ сағаттарының саны	Барлығы сағаттар саны			
			лекциялар	Практикалық сабақтар	Зертханалық сабақтар					
I	2	3	15	15	-	30	60	30	90	емтихан

Пәннің сипаттамасы

«Инженерлік графика I» негізгі пән болып табылады, инженерлік және жобалық графика байқауы үшін яғни сәулет мамандықтағы студенттерге дербес профильдік пәндерді зерттеуіне негіз береді.

Пәннің мақсаты: жазықтықта түрлі кеңіс геометриялық мүсіндердің бейнелеу және жазық сызбада геометрия – инженерлік есептерді шығару.

Пәннің есебі: ортогональ проекциялар арқылы кеңістіктегі Тағайынды графикалық қалыптарды алу әдістерді байқау және кеңіс пішіндеріне арналған есеп шығаратын дағдыларын алу. Бұл курс мамандық бойынша сызбаны тұрғызуына теориялық негізгі білімді береді.

Ара нәтиже «Инженерлік графика I» пәннің байқауының студент білу керек:

- аксонометрия, комплекс сызбаларды тұрғызатын теория негіздерін;
- аралық және метрикалық есептерді шығару әдістерін;
- сызбаны түрлендіру әдістері;
- сызбаларды тұрғызу және рәсімдеуінің теория негіздерін;

игеруі қажет:

- сызба геометрияның әдістерін пайдаланып түрлі геометриялық мүсіндерді сызбаға бейнелеу;
- түрлі техникалық және құрылыс сызбаларды оқу;
- кеңістік мүсіндеріне қатысқан геометриялық есептерін шығару;

- ғылым және техника тәжірибелі, теориялық сұрақтарды зерттеуіне сызба геометрияның әдістерінің пайдалану;

дағдалармен ие болу:

- қойылған есепті саралау және шығаратын жолын таңдау, геометриялық бейнені құрастыру;
- мамандық бойынша сызбаларды оқу және орындау.

Айрықша деректемелер

Осы пәнді зерделеу үшін келесі пәндерді (тараулардың (тақырыптардың) көрсетілуімен) меңгеру қажет:

Пән	Тараулардың аты
1. Геометрия (мектеп курсы)	Планиметрия
	Стереометрия
	Тригонометрия
2. Сызбу (мектеп курсы)	Геометриялық сызу
	Проекциялық сызу

Тұрақты деректемелер

«Инженерлік графика І» пәнін зерделеуде алған білімдері келесі пәндерді меңгеруде пайдаланылады:

1. Дизайн объектілерін құрастыру;
2. Графика және макеттеу;
3. Инженерлік графика ІІ.

Пәннің тақырыптық жоспары

Тараудың (тақырыптың) аты	Сабақтың түрлері бойынша еңбек сыйымдылығы, сағаттар.				
	Дәрістер	практик алық	зертхан алық	СОД Ж	СДЖ
1	2	3	4	5	6
1. Тарихи шолу және пәннің дамуының негізгі кезендері. Келешек маманның кәсіптік білімде пәннің ролі. Сызба геометрия пәні. Проекциялау әдісі. Центрлік және параллель проекциялау. Негізгі қасиеттері. Монж эпюрі жайында түсінік. Проекциялар жазықтықтарының жүйесі. Нүктенің, түзудің және жазықтықтың сызбалары. Дербес жағдайдағы түзу мен жазықтықтар, олардың қасиеттері.	2	2	-	4	4

2. Аксонометрия. Негізгі жағдайлар. Аксонометриялық координат жүйесі. Аксонометрияның түрлері және бұрмалану коэффициенттер. Стандарттық аксонометрия проекциялар. Аксонометрияда аралық және метрикалық есептерін шешу.	1	1	-	2	2
3. Сызбаны түрлендіру әдістері. Сызбаны түрлендіру негізгі есептер. Нүктелер, түзулер және жазықтықтарға арналған негізгі аралық және метрикалық есептер.	1	1	-	2	2
4. Көпжақтар. Көпжақтың жазықтықпен, түзумен және басқа көпжақпен қиылысуы.	2	2	-	4	4
5 Қисықтар. Жазық және кеңіс қисықтар.	2	2	-	4	4
6 Беттер. Жасауы, анықтауыш және беттің тапсыруы. Беттің қаңқасын және очеркті тұрғызу. Айналу бет. Біреу, екеу және үшеу бағыттаушы мен сызықтық беттер. Бұрама беттер.	2	2	-	4	4
7. Беттердің өзара қиылысатын сызығын тұрғызу, сызықтың бетімен қиылысатын нүктелерді анықтау.	4	4	-	8	8
8. Беттердің жайма тұралы түсінік. Жаймаларды тұрғызу әдістер (триангуляция, нормаль қимасы және т.б.).	1	1	-	2	2
БАРЛЫҒЫ:	15	15	-	30	30

Практикалық (семинарлық) сабақтардың тізімі

1 тақырып. Проекциялау әдістері: центрлік, параллель, ортогональ. Нүктенің, түзудің, жазықтықтың Монж эңіорі.

2 тақырып. Аксонометриялық проекциялар. Нүкте, түзу және жазықтықтың аксонометриялық сызбасы және олардың комплекс сызбамен байланысы. Геометрические построения: уклоны, конусность, сопряжения. Деление отрезка на равные части: деление угла и дуги на равные части; деление окружностей на равные части.

3 тақырып. Метрикалық есептер. Сызбаны түрлендіру. Нүкте, түзу және жазықтықтың аралық есептері, олардың өзара орналасуы.

4 тақырып. Көпжақтар. Көпжақтардағы нүктелер. Көпжақтың түзу және жазықтықпен қиылысуы.

5 тақырып. Қисықтар сызықтар және жазықтықтар.

6 тақырып. Жазықтықтағы сызбалар. Жазықтықтардың аралық есептері. Жазықтыққа тиісті нүктелер. Кеңістіктің түзумен және жазықтықпен қиылысуы.

7 тақырып. Беттердің өзара қиылысуы.

Зертханалық сабақтардың тізімі
Оқу жоспарымен қарастырылмайды.

Курстық жобалардың (жұмыстардың) тақырыбы
Оқу жоспарымен қарастырылмайды.

СӨЖ арналған бақылау жұмыстарының тақырыптары

1 тақырып. Тарихи шолу және пәннің дамуының негізгі кезендері. Келешек маманның кәсіптік білімде пәннің ролі. Сызба геометрия пәні. Проекциялау әдісі. Центрлік және параллель проекциялау. Негізгі қасиеттері. Монж эпюрі жайында түсінік. Проекциялар жазықтықтарының жүйесі. Нүктенің, түзудің және жазықтықтың сызбалары. Дербес жағдайдағы түзу мен жазықтықтар, олардың қасиеттері. Жалпақ фигуралардың ортогональдық проекцияларының туыстас сәйкестігі туралы негізгі теоремасын меңгеру.

1. Нүкте. № 9-25 есептер [12].
2. Түзу. № 9-25 есептер [12].
3. Жазықтық. № 9-25 есептер [12].

2 тақырып. Аксонометрия. Негізгі жағдайлар. Аксонометриялық координат жүйесі. Аксонометрияның түрлері және бұрмалану коэффициенттер. Стандарттық аксонометрия проекциялар. Аксонометрияда аралық және метрикалық есептерін шешу.

1. Бетердің аксонометриясын тұрғызу. [23] №№ 7.3.4; 7.3.6 есептер.

3 тақырып. Сызбаны түрлендіру әдістері. Сызбаны түрлендіру негізгі есептер. Нүктелер, түзулер және жазықтықтарға арналған негізгі аралық және метрикалық есептер.

1. Сұрақтарға жауап беру: 24 – 29 беттер 20- 22 сұрақтар [12].

4 тақырып. Көпжақтар. Көпжақтың жазықтықпен, түзумен және басқа көпжақпен қиылысуы.

1. Ойығы бар тұрпаттардың жетіспейтін проекцияларын салу. №№ 5.3.6; 5.3.7; 5.3.12; 5.3.17 есептер [23].

5 тақырып. Қисықтар. Жазық және кеңіс қисықтар.

1. Есептер шығару (4 кесте) [12].
- 2 Түзудің жазықтықпен қиылысқан мәліметтерін шешу [12] 3 кесте 61 бет 1-8 нұсқалар.

6 тақырып. Беттер. Жасауы, анықтауыш және беттің тапсыруы. Беттің қаңқасын және очеркті тұрғызу. Айналу бет. Біреу, екеу және үшеу бағыттаушы мен сызықтық беттер. Бұрама беттер.

1 Ойығы бар тұрпаттардың жетіспейтін проекцияларын салу №№ 113; 123; 130 есептер [24].

2 №№ 137; 138; 139; 149; 150 есептер [24].

7 тақырып. 2-ші тәртіптің беттердің қиылысатын ерекше уақиғалар (квадрик). Қос жанасушылық туралы теорема. Беттерге жанама жазықтықтар.

Сұрақтарға жауап беру [12] 90-95 беттер;

2 Қима сызығы бар пішіннің проекциясын аяқтау [9] №№ 33 рис. 130; 133; 138; №№ 95; 96; 216; 217 [24] есептерді шығару.

8 тақырып. Жайлатын және жайылмайтын беттер. Жаймаларды тұрғызу жалпы принциптер. Шарттық жаймаларды тұрғызу. Беттерге инциденттік нүктелерімен сызықтарды жаймада анықтау. Тәжірибеде жаймаларды пайдалану.

1 [23] 9.2.1; 9.3.2 есептерді шығару.

2 Беттердің жазбаларын жасау. [23] 1.3.21; 1.3.24; 1.3.30; 4.8.9; 4.8.11; 4.8.12; 4.8.16 есептер.

Студенттердің білімін бағалау белгілері

Пән бойынша емтихан бағасы аралық бақылау (60 % дейін) және қорытынды аттестаттау (емтихан) (40 % дейін) бойынша үлгерімнің ең жоғары көрсеткіштерінің сомасы ретінде анықталады және кестеге сәйкес 100% дейін мәнді құрайды.

Пән бойынша тапсырмаларды орындау және тапсыру кестесі

Бақылау түрі	Тапсырманың мақсаты мен мазмұны	Ұсынылатын әдебиеттер	Орындау ұзақтығы	Бақылау түрі	Тапсыру мерзімі	Балл ы
ІГС есептік-графикалық жұмыс «Шеңберді	1) Шеңберді n -ге тең бөліктерге бөлу техникасын іс тәжірибеде қолдану машықтарын игеру.	[26] 12-15 беттер, , дәрістердің конспектсі	3 апта	ағымдағы	3 апта	10

n-ге тең бөліктерге бөлу техникасы қолдану арқылы өрнек құру».	2) «Шеңберді n-ге тең бөліктерге бөлу техникасы қолдану арқылы өрнек құру». ГС1 Формат А3					
СГ1 графикалық модулі «Көпжақтың Монж эпюрін тұрғызу. Ойықпен көпжақтың комплекс аксонометриялық сызбасын тұрғызу»	1) «Геометриялық денелердің проекциялаудың тәсілдерін бекіту. 2) Конструктивті геометриялық көріністер, анализ формалары және геометриялық элементтердің қағидасы. 3) Конструктивті геометриялық ұсыныс және анализ формалар және геометриялық элементтердің дағдыларының қағидасын жасау. 4) Жеке нұсқа бойынша Монж эпюрінде көпжақтардың проекциясын құру. Ойықпен көпжақтың кешенді және аксонометриялық сызбасын құру. СГ1 Формат А3	[6] 51 -54 беттер; [23] 144-155 беттер; [25] 80-85 беттер дәрістердің конспектісі	2 апта	ағымдағы	7 апта	12
СГ тестілік сұрау	СГ тарауы бойынша білімін бақылау	[1...27], дәрістердің конспектісі	1 біріккен сағаттар	аралық	7 апта	8
2СГ есептік-графикалық жұмыс «Беттің Беттің қаңқасын және очеркті тұрғызу. Беттің анықтаушы»	1) Геометриялық беттер мен денелердің қалыптасуымен ерекшеліктері туралы білімді бекіту. 2) Жеке нұсқа бойынша – нақты геометриялық денеге тиесілі нүкте және сызықтың	[1] 93-105 беттер; [2] 162-174 беттер; [8] 175-190 беттер; [21] 45-65 беттер; [14] 73-86 беттер дәрістердің	2 апта	ағымдағы	11 апта	10

	проекциясын табу және геометриялық дененің кешенді сызбасын құрастыру. СГ2 Формат А3	конспектісі				
СГ3 графикалық модулі «Беттердің өзара қиылысуы, жайманы тұрғызу».	Беттердің қиылысу сызықтарын құру әдістерін меңгеру. СГ3 Формат А3	[6] 55-58; 77-83 беттер; [14] 94-102 беттер; [21] 77-88 беттер; [24] 148-156 беттер дәрістердің конспектісі	2 апта	ағымдағы	14 апта	12
ИГ тестілік сұрау	ИГ тарауы бойынша білімін бақылау	ИГ ұсынылған барлық әдебиеттер	1 біріккен сағаттар	аралық	14 апта	8
Емтихан	Пән бойынша білімді бақылау	Негізгі және қосымша әдебиеттердің бар тізімі	1 байланыс сағаты	қорытынды	Сессия мерзімі	40
Барлығы						100

Саясат және рәсімдер

«Инженерлік графика І» пәнін зерделеуде келесі ережелерді қадағалауды сұраймын:

1. Сабаққа кешікпеу.
2. Сабақты себепсіз босатпау, ауырған жағдайда анықтама әкелуді, ал басқа жағдайларда – түсініктеме хат әкелуі керек.
3. Оқу-жұмыс бағдарламасы бойынша қарастырылған тапсырмаларды уақытында орындау.
4. Университеттің құрал-жабдықтарын таза ұстау.
5. Оқу процесінде белсенділік таныту.
6. Сабақтан қалу себептеріне қарамай барлық жіберген сабақтарды тапсыру.
7. Курстастары мен оқытушыларға ашық, қайырымды және ілтипатты болу.

Негізгі әдебиеттер тізімі

- 1 Чекмарев А.А. Начертательная геометрия и черчение. –М., 2005-471 с
- 2 Королев Ю.И. Начертательная геометрия: Учебник для ВУЗов –СПб., 2007.-252 с.
- 3 Крылов Н.Н., Иконникова Г.С., Николаев В.И., Васильев В.Е. Начертательная геометрия: Учебник для ВУЗов –М., 2001 -224 с.
- 4 Иванов Г.С. Теоретические основы начертательной геометрии. –М., 1998 - 157 с
- 5 Есмухан Ж.М. Сызба геометрия. Алматы, 1997. -224 с.
- 6 Наби Ы.А. Сызба геометрия және инженерлік графика. – Алматы, 2005.-264с.
- 7 Сорокин Н.П. Инженерная графика. Учебник – Санкт-Петербург-Москва-Краснодар., 2009. – 400с.
- 8 Лагерь А.И. Основы начертательной геометрии. М., 2007 – 281с.
- 9 Георгиевский О.В. Начертательная геометрия. Сборник задач с решениями типовых примеров. - М., 2005-104с.
- 10 Сихимбаев С.Р., Абилгазин Б.И. Лекционный курс по начертательной геометрии: Учебное пособие - Караганды: КарГТУ, 2007-89с.
- 11 Нурахманов Б.Н. Құрылыстық сызу– Алматы, 2011 -238с.
- 12 Демидович Л.Н., Безуглова Л.Н., Рамазанова Ж.З. Мысалдар мен тапсырмалардағы сызба геометриясы: Оқу құралы - Қарағанды: ҚарМТУ, 2008. - 104 б.
- 13 Агурейкин С.С. Основы выполнения и оформления технических чертежей. Алматы, 2007.-208с.
- 14 Ыбраев А. Инженерлік графика. Оқулық – Алматы, 2005. – 248 б.

Қосымша әдебиеттер тізімі

- 15 Гордон В.О. Курс начертательной геометрии. - М., 1988-124с.
- 16 Есмухан Ж.М. Электронный учебник по начертательной , 2000г.
- 17 Наби Ы.А. Начертательная геометрия и инженерная графика. – Алматы, 2011.-273с.
- 18 Стейнберг А.Я. Методы и инструменты архитектурного проектирования: Киев, 1977.
- 19 Наби Ы.А., Шапова Г.Г. Сызба геометрия: электрондық оқу құралы. – Алматы, 2005.
- 20 Тозик В.Т. Электронный учебник по начертательной геометрии.
- 21 Сикымбаев С.Р., Әбілғазин Б.И., Цой С.М. Сызба геометрия бойынша

- қысқаша дәрістік курс: Оқу құралы –Қарағанды: ҚарМТУ, 2007- 89 б.
- 22 Георгиевский О.В. Начертательная геометрия. Для строительных специальностей. - М., 2006-152с.
- 23 Королев Ю.И. Сборник задач по начертательной геометрии: Учебное пособие. СПб.: Питер., 2008.-320с.
- 24 Фролов С.А. Начертательная геометрия: сборник задач–М., 2008.-171с.
- 25 Ақпанбек Ғ. Сызба геометрия: Оқу құралы – Алматы, 1998. – 208 б.
- 26 Есмұханов Ж.М., Мақышев Е.М., Есмұханов Е.Ж. Сызба геометрия есептері: Оқу құралы – Алматы, 1995. – 272 б.
- 27 Короев Ю.И. Сборник задач и заданий по начертательной геометрии. – М., 2004.-164с

**СТУДЕНТКЕ АРНАЛҒАН ПӘН БОЙЫНША ОҚЫТУ
БАҒДАРЛАМАСЫ (SYLLABUS)**

IG (I) 1201 «Инженерлік графика I» пәні

ІКМ 4 «Инженерлі-композициялы моделдеу» модулі

31.03.2004 берілген № 50 мемлекеттік баспа лицензиясы.

Басуға қол қойылды _____ 20__ж. Пішімі 90x60/16. Таралымы_____
экз. Есептік баспа табағы ____ Тапсырыс _____Бағасы келісімді
100027. ҚарМТУ баспасы. Қарағанды, Бейбітшілік б., 56